

Az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus jogalapja

„Tudnunk kell, hogy az új gazdasági mechanizmus, a munkásönigazgatás és az önálló gazdálkodás alkalmazása, a hatékonyság fokozásának kérdései elsődleges meghatározói egész gazdasági tevékenységünk jó menetének. Szorosan összefüggnek a haza jövőbeni fejlődéséhez, az egész nép anyagi és szellemi jóléte további emeléséhez szükséges feltételek biztosításával” — hangoztatta Nicolae Ceaușescu elvtárs az RKP Központi Bizottságánál tartott szeptember eleji munkatanácskozáson. Ebben a szellemben igyekezzünk az új mechanizmus kérdéseinek bizonyos körét jogtudományi vonatkozásban megvilágítani.

Jelent és jövőt formáló építőmunkánk alapvető célkitűzése, az általános gazdasági-társadalmi haladás megvalósítása szükségszerűen megköveteli a termelőerők további gyors ütemű fejlesztését, a napjainkban látványosan kibontakozó tudományos-műszaki forradalom vívmányainak széles körű alkalmazása révén az anyagi termelés szerkezetének, műszaki és minőségi jellemzőinek mélyreható megújítását, korszerűsítését, valamint — ezzel egyidőben és szerves kapcsolatban — a fejlődés legkedvezőbb feltételeit biztosító szervezeti keret kialakítását nemzetgazdaságunkban.

Ennek a követelménynek hivatott eleget tenni a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésének jelenlegi szakaszában a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának 1978. március 22–23-i határozata alapján bevezetett új gazdasági-pénzügyi mechanizmus. Célkitűzését röviden így jellemezhetjük: a gazdasági-pénzügyi tevékenység vezetésének és tervezésének tökéletesítése a gazdasági demokrácia szüntelen elmélyítése alapján, a munkásönigazgatás és a termelőegységek önálló ügyvitelének minőségileg magasabb szintre emelése, vagyis a termelőtevékenység súlypontjának áttétele, szervezetenként, a nemzetgazdaság alapegységeire. Ez kihatással van a vállalatok kollektív vezetésére, amelynek szerepe jelentős mértékben fokozódik: megnövekszik a munkaközösségek közvetlen részvétele a döntéshozatalban és a végrehajtásban, a gazdasági-pénzügyi eszközök kezelésében oly módon, hogy ezek az egységek saját bevételeikből fedezzék összes kiadásukat, ezenfelül jövedelmet is hozzanak létre, tehát hatékonyan működjenek.

Az új mechanizmus lényegében arra törekszik, hogy megteremtse az optimális arányt a demokratikus centralizmus két összetevője között azáltal, hogy erősíti a gazdasági demokráciát, anélkül hogy abszolutizálná a vállalati autonómiát a nemzetgazdaság egységes vezetésének rovására, és felszámolva a fejlődést gátló merev, túlzott és túlhaladott centralizmust, rugalmasabbá teszi a gazdasági élet tervszerű, központosított vezetését. Ilyen értelemben hangsúlyozta Nicolae Ceaușescu elvtárs: „A vezetés és tervezés tökéletesítését célzó intézkedések abból az elvből indulnak ki, hogy egybe kell hangolni, az egységes országos terv alapján, a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtését szolgáló tevékenység egységes vezetését az adminisztratív és termelő egységek gazdasági-pénzügyi autonómiájával, a munkásönigazgatás elvével, a vállalatok önálló gazdálkodásával.”

Nagy jelentőségű, bonyolult szerepkörét, amely a nemzetgazdaság mikro- és makroszervezetére egyaránt kiterjed, az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus változatos eszköztárára révén tölti be, nagymértékben felhasználva — többek között — a jogi eszközöket, szolgálatába állítva jogrendszerünket, a különböző jogágakat, jogintézményeket és jogszabályokat.

Mindenekelőtt szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a jog gazdaságirányító funkciója nem csupán az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus sajátja, nemcsak a szocializmusban létezik, mivel — megjelenésétől kezdve — a jog minden termelési mód keretében szerves összefüggésben állott a társadalom gazdasági alapjával. Általános érvényű viszonyról van tehát szó, amelyet Marx így jellemezett: „E termelési viszonyok összessége alkotja a társadalom gazdasági szerkezetét, azt a reális bázist, amelyen egy jogi és politikai felépítmény emelkedik.” (Karl Marx: *A politikai gazdaságtan bírálatahoz*. Előszó; Marx—Engels *Művei* 13. Budapest, 1965. 6.) Az újdonság az általunk vizsgált kérdésben — ezek szerint — nem abban rejlik, hogy a jelenlegi gazdasági mechanizmus céljai elérésének érdekében a joghoz folyamodik, hanem abban a *módban*, ahogy a jogi szabályozást felhasználja, amiben eltér minden eddig ismert ilyen jellegű tevékenységtől.

Ennek megvilágításakor az idézett marxi axiómából indulunk ki, amely szerint a jog a gazdasági alap, vagyis az adott társadalomban létező termelési viszonyok kitermelte, meghatározott felépítményelem. Mint ilyennek elkerülhetetlenül tükröznie kell az őt meghatározó termelési viszonyokat, és összhangban kell lennie velük, valamint a szocialista gazdasági alappal, annak jellegével, amelytől nem függetlenítheti magát. A jog viszont saját létű felépítményelem; lényege, fő tartalma és jellemzője a társadalmi — és gazdasági — viszonyok bonyolult rendszerének szabályozása. A gazdasági alaphoz való viszonya nem egyoldalú, mivel nem kerül ki a termelési viszonyok passzív visszatükrözésében, automatikus lemásolásában, hanem visszahat rájuk mint a jogszabályozás tárgyára, befolyásolva alakulásukat.

A szocializmusban az említett visszahatás, minden megelőző társadalommal szemben, minőségileg magasabb szintre emelkedik annak révén, hogy tudatosan, az objektív jellegű fejlődéstörvényeknek megfelelően történik, ezek hatását hivatott elősegíteni, bizonyítva ily módon a jog megkülönböztetett szerepét a társadalomban. Ez a szerep kezdetben a szocialista gazdasági alap megteremtésében nyilvánult meg, a főbb termelőeszközök államosítása útján, amely a 119/1948. számú törvényerejű rendelet alapján valósult meg, valamint — ezzel a történelmi eseménnyel szoros összefüggésben — a szocialista szövetkezeti tulajdon és termelési viszonyok létrehozatalával, a 133/1949. számú törvényerejű rendelet révén. A jelenlegi fejlődési szakaszban a jog központi feladata a gazdasági alap fejlődését és állandó tökéletesítését biztosítani, a termelőerők fejlettségi fokával összhangban, akárcsak az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus, amelynek létrehozásához a jog szolgáltat sajátos alapot, törvényes keretet.

A gazdasági élet szabályozása, bármennyire is a legnagyobb fajsúlyú funkciója szocialista államunk jogrendszerének, nem egyedüli és kizárólagos feladata, mivel a jogi szabályozás kiterjed a társadalmi viszonyok egész rendszerére, és csak egy részét jelentik a gazdasági viszonyok. Emiatt a jog nem a szabályok egyszerű matematikai összessége, homogén tömege, hanem jogágak rendszere, amelyeket egymástól főleg a szabályozás tárgyát képező társadalmi viszonyok jellege különböztet meg. A gazdasági egységek között a szocialista tulajdonon alapuló terv teljesítése során kialakuló viszonyokat szabályozó normák és jogszabálycsoportok (jogintézmények) egy azonos jogágot alkotnak, a gazdasági jogot, amely — érthető módon — a legfontosabb eleme az új mechanizmus jogalapjának, ez járul hozzá a legnagyobb mértékben funkciói megvalósításához. Szerephez jut azonban a többi jogág is; ezek, bár elsősorban a társadalmi lét más területeinek viszonyait szabályozzák, közvetve vagy közvetlenül befolyásolják a gazdasági élet alakulását. Ezért használhatja fel az új mechanizmus a legkülönbözőbb jogágak, mint például a szövetkezeti jog, pénzügyi jog, közigazgatási jog, munkajog sajátos eszközeit is, mivel az általuk szabályozott jogviszonyok szervesen kapcsolódnak a gazdasági alaphoz, a szocialista tulajdonhoz, a társadalom haladása érdekében annak védelméhez és gyarapításához.

Mint ahogy az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus is a folytonosság jegyében alakult ki, átvéve a meglévő mechanizmusból mindazt, ami előremutató, törvényes kerete sem kizárólag új jogszabályok életbeléptetése útján jött létre. Az új mechanizmus bevezetésével nem minden meglévő törvényes rendelkezés vesztette érvényét, nem volt szükség minden egyes területen új jogi szabályozás bevezetésére. Megelőzte az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus bevezetését, többek között, a Románia tervszerű gazdasági-társadalmi fejlesztéséről szóló 8/1972. számú törvény, a 9/1972. számú pénzügyi törvény és a gazdasági szerződések 71/1969. számú törvénye, amelyek érvényben maradtak, de a megváltozott körülményeknek megfelelő módosításokkal és kiegészítésekkel, amelyeket a Nagy Nemzetgyűlés — országunk törvényhozó fóruma — 1979. július 6-án fogadott el. Szükségesnek mutatkozott viszont a szocialista állami egységek szervezésének és vezetésének új törvényes alapot biztosítani, amely maradéktalanul érvényre juttatja a munkásönigazgatás, valamint a gazdasági-pénzügyi önállóság elvét; ezért lépett életbe az 5/1978. számú törvény az addig érvényben levő, de az új követelményeknek már nem megfelelő 11/1971. számú törvény helyett, amelyet hatályon kívül helyeztek.

A törvények és más törvényes rendelkezések ilyen jellegű szelektálása nem véletlenszerű, épp ellenkezőleg, tudatos, rendkívüli körülményt követelő feladata szocialista államunknak. Az a követelmény vezérli, hogy az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus törvényes kerete állandóan összhangban legyen a gyorsan változó gazdasági valósággal, „lépést tartson“ vele, mivel ellenkező esetben a haladást elősegítő tényezőből gátlóvá válhat. Ez a magyarázata annak, hogy a gazdasági jog államunk jogrendszerének legdinamikusabb ága, amely a már meglévő gazdasági viszonyok szabályozásán túlmenően alkalmas kell hogy legyen arra is, hogy elősegítse az objektív fejlődéstörvényeknek megfelelő új viszonyok kialakulását.

Ezért a gazdasági jogszabályokat tartalmazó minden új törvény vagy rendelkezés kidolgozásának elengedhetetlen feltétele, hogy a törvényhozó alaposan ismerje a valóságot, képes legyen felmérni az új szabályozás várható következményeit, ami a tervgazdálkodás körülményei között teljes mértékben lehetséges. Az új gazdasági tartalmú törvények életképességének fontos biztosítéka, hogy a törvénytervezeteket hozzák nyilvánosságra a munkaközösségekben, az egész nép vitassa meg őket, vagyis a már hagyománnyá vált, mélységesen demokratikus módszer, valamint egyes rendelkezések kísérleti jelleggel történő, korlátozott alkalmazása általánossá tételük előtt, amint az új mechanizmus esetében is történt. Ily módon a gazdasági jognak megvannak a saját állandó újjászületését biztosító feltételei, hatékonyságának előzetes garanciái azáltal, hogy e jogát a szocialista demokráciát megtestesítő szervek egész rendszerét teremtette meg; ennek keretében aztán zavartalanul bontakozik ki a munkaközösségek alkotó kezdeményezése, többek között az új mechanizmus törvényes keretének tökéletesítésében is.

Szólunk kell egy — pártunk által kezdeményezett — rendkívül fontos folyamatról, a törvénykezés rendszerezéséről (ide értve a gazdasági életet szabályozó törvényes rendelkezéseket is). Erre azért volt szükség, mert ezen a téren egy időben bizonyos hiányosságok nyilvánultak meg, mint például a rendelkezések túlzott elszaporodása, párhuzamosság vagy egymásnak ellentmondó intézkedések fogantatása. Mindezek nyilvánvalóan kedvezőtlen hatással voltak a társadalmi-gazdasági élet fejlődésére. E helyzet határozott és gyors felszámolása érdekében 1973-ban a Törvényelőkészítő Tanács vezetésével széles körű akció indult a törvénykezés általános elemzése, rendszerezése és egyszerűsítése céljából. Ez azzal a következtetéssel zárult, hogy az akkor érvényben levő rendelkezések kb. 75%-a túlhaladott, és nem felel meg a követelményeknek. Az így feltárt adatok birtokában a minisztériumok és más központi szervek, valamint a néptanácsok felülvizsgálták az általuk fogantatott rendelkezéseket, és hatályon kívül helyezték az említett kategóriába tartozókat. Az Államtanács 691/1973. és 211/1974. számú törvényerejű rendeletei alapján több mint 2300 törvény, törvényerejű rendelet és minisztertanácsi határozat vesztette érvényét az említett okokból. Ezt 1975 áprilisában az 1975. március 31-én érvényben levő törvények, törvényerejű rendeletek és minisztertanácsi határozatok pontos nyilvántartásának közzététele követte. Mindez kétségtelenül nagymértékben hozzájárult a később bevezetett új gazdasági-pénzügyi mechanizmus tudományos kritériumok alapján rendszerezett, a gazdasági-társadalmi valóságnak megfelelő törvényes keretének kialakításához és fenntartásához.

Felmerül azonban a kérdés: mi a biztosítéka annak, hogy az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus feladatkörének ellátására szolgáló jogszabályok és jogintézmények tudatosan és hiven képesek tükrözni a társadalmi fejlődés törvényszerűségeit, és megfelelnek ezek követelményeinek? A választ ugyancsak az idézett klasszikus tételből vezethetjük le, amelyből kiderül, hogy a gazdasági alap meghatározta jogi és politikai felépítmény között szoros és kölcsönös kapcsolat áll fenn, amelynek lényege az, hogy a jog a politika megvalósítására szolgáló sajátos eszköz, amelyet az állam hoz létre és használ fel, hogy betölthesse funkcióit. Következésképpen az új mechanizmus jogalapját alkotó rendelkezések és intézmények tartalma, valamint a párt és az állam általános politikája, illetve az ennek szerves részét kitevő gazdaságpolitika között elválaszthatatlan kapcsolat van.

Az összes gazdasági jogszabályban és jogintézményben kifejezésre jut a Román Kommunista Párt, társadalmunk politikai vezető ereje által kidolgozott gazdaságpolitika, ami egyet jelent az objektív törvényszerűségek tükrözésével, mivel „a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésében és a kommunizmus építésében pártunkat az objektív törvényszerűségek vezérlik, ezeket hazánk konkrét feltételeinek megfelelően alkalmazza”. (*A Román Kommunista Párt Programja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésére és Románia előhaladására a kommunizmus felé.* Bukarest, 1975. 92.)

Mivel a gazdaságpolitika átfogja egész nemzetgazdaságunkat, a megvalósításukat biztosító jogszabályok, rendelkezések és intézmények ugyancsak általánosan kiterjednek a gazdasági élet minden területére. Fontos biztosítéka ez annak, hogy a nemzetgazdaságban minden termelőtevékenység a szocialista törvényesség elve alapján valósuljon meg. Ezen elv következetes erősítése — épp az említett kölcsönhatások révén — létfontosságú az új társadalom építése szempontjából.

Nem hagyhatjuk ki ebből az összefüggésből a szocialista állam szerepét sem, amelynek egyik legfontosabb funkciója a gazdaságszervező tevékenység. Államunk e funkciója révén kidolgozza a párt gazdaságpolitikájában kijelölt irányzatok alapján az egységes országos tervet, amelynek révén megszervezi és irányítja, a nemzeti függetlenség és szuverenitás, valamint az egységes államhatalom hordozójaként, országunk egész gazdasági életét. Ennek érdekében kötelező magatartásnormákat,

vagyis jogszabályokat léptet életbe, s létrehozza és szüntelenül tökéletesíti a gazdasági tevékenység számára nélkülözhetetlen intézményes keretet.

Gazdasági törvényhozásunk létjogosultságát, szerepkörét és jelentőségét ez az általános összefüggés határozza meg az új gazdasági-pénzügyi mechanizmusban, amelynek bevezetése a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésének követelménye. Ugyiszintén így válik világossá annak magyarázata, hogy a gazdasági jog egész létét, tartalmát és lényegét jellemző alapelvet teljesen azonosak a gazdaságpolitika, valamint államunk gazdaságszervező funkciójának alapvető célkitűzéseivel, azaz a szocialista tulajdon következetes megszilárdítására, védelmére és fejlesztésére, társadalmi-gazdasági életünk tervszerű jellegének erősítésére, a munkásönigazgatás és a gazdasági-pénzügyi önállóság, valamint a gazdasági demokrácia szüntelen elmélyítésére való törekvéssel.

Mindezeknek az alapelveknek megfelelően gazdasági törvényhozásunkban a vállalatok a nemzetgazdaság alapegységeiként, de sajátos formában, vagyis mint jogokkal és kötelezettségekkel felruházott, önálló szervezésű és a közérdekkel megegyező, határozott cél elérésére rendelt, saját vagyonnal felszerelt szocialista szervezetek, azaz jogi személyek léteznek. A vállalat ily módon nem kizárólag közgazdasági kategória, hanem jogintézmény is, amely célja elérése érdekében azáltal vesz részt a gazdasági körforgásban, hogy törvényes jogait gyakorolja, kötelezettségeit teljesíti, tehát jogalanyként nyilvánul meg.

A munkásönigazgatás és a gazdasági-pénzügyi önállóság — amely az 5/1978. számú törvény 1. szakaszának előírásai alapján az összes állami vállalatok szervezésének és működésének törvényes vezérlő elve — jogi kifejezője a vállalatok közvetlen kezelési joga a rendelkezésükre álló termelőeszközök felett. Azáltal jön létre, hogy a szocialista állam — mint a fő termelőeszközöknek az Alkotmány 7. szakasza által elismert kizárólagos tulajdonosa — ezeket a javakat, a társadalmi munkamegosztás követelményeinek megfelelően, átruházza vállalataira, s felszereli őket a tevékenységükhöz szükséges álló- és forgóalappal.

Fontos megjegyeznünk, hogy e termelőeszközök jogilag nem mennek át a vállalatok tulajdonába, továbbra is az egységes állami tulajdonban maradnak, az állam megőrzi felettük tulajdonosi minőségét. Ennek eredményeként az állami tulajdon jogi szempontból sem aprózódik fel, nem osztódik szét a vállalatok között, és megtartva egységes jellegét, a szövetkezeti tulajdonnal együtt lehetővé teszi azt, hogy az egységes országos tervnek megfelelően az egész nemzetgazdaságot a szocialista állam szervezze meg és vezesse az Alkotmány 13. szakasza alapján.

A vállalatok közvetlen kezelési joga a termelőeszközök felett tehát nem azonos a szocialista állam által ugyanazon javakra vonatkozóan gyakorolt tulajdonjoggal, vele egyidőben és párhuzamosan létezik. A két jog nem zárja ki egymást, ellenkezőleg: szorosan összefüggenek.

Valóban, a szocialista állam vállalataira ruhazza a termelőeszközök feletti tulajdonjogából eredő minden előjogát, kivéve a csak a tulajdonost megillető korlátlan rendelkezés jogát. Ennek következtében a gazdasági egységek magánlatában levő termelőeszközök nem képezhetik adásvétel tárgyát, rendeltetésük nem változtatható meg önkényesen a vállalatok által, amelyek a tulajdonossal, azaz a szocialista állammal szemben kötelesek a termelőeszközöket kizárólag tevékenységük céljának megfelelően, az egységes országos tervből rájuk háruló feladatok teljesítésére felhasználni. Az állam megőrzi azt a jogát, hogy a nemzetgazdaság érdekeit szem előtt tartva bármikor egyik vállalatról a másikra ruhazza a termelőeszközök használatát, számon kérje a gazdasági egységektől — azok felettes hatóságai révén — kezelésük módját, és megkövetelje, hogy úgy gazdálkodjanak velük, mint sajátjaikkal, biztosítva a használatukhoz és karbantartásukhoz szükséges legmegfelelőbb körülményeket. A vállalatok számára tehát adottak a létükhöz elengedhetetlen termelőeszközök, míg az állam részére lehetővé válik a tulajdon legjobb kezelése.

Betartva ezeket a követelményeket és határokat, a vállalatok gyakorlatilag szabadon rendelkezhetnek a termelőeszközökkel, abban az értelemben, hogy saját szerveik révén maguk határozzák meg a termelésben történő felhasználásuk konkrét módját. A legmagasabb hatékonyság biztosítása, a minőségileg magasabb színvonalra emelt gazdálkodás egyaránt szolgálja a szocialista állam képviselte általános érdekeket, valamint a vállalatok munkaközösségének az érdekeit, mert ez gyarapítja a szocialista tulajdont, és a termelési költségek teljes fedezésén kívül jövedelmet is hoz, amelyből közvetlenül részesednek a termelésben részt vevő dolgozók és általuk az egész társadalom, a 29/1978. számú törvény előírásai alapján.

A munkásönigazgatás és a gazdasági-pénzügyi önállóság meghonosodásával a gazdasági egységek közvetlen kezelési joga új tartalommal gazdagodott, megerősödött, és kitágult a munkaközösségek közvetlen részvétele a termelőeszközök felhasználásával kapcsolatos döntések foganatosításában és gyakorlatba ültetésében.

Ez a legfőbb jellemzője az 5/1978. számú törvénynek, amely általánossá tette egész társadalmi-gazdasági életünkben a kollektív vezetés elvét, erre helyezve a vállalatok, ipari központok, minisztériumok és más központi szervek tevékenységét. Különleges jelentőségű az a rendelkezése, amely megnövelte a termelésben közvetlenül részt vevő dolgozók részarányát a vezető szervezetekben — nemzetgazdaságunk minden szintjén. Számottevően gyarapodott a dolgozók közgyűléseinek és tanácsainak szerepköre és felelőssége az összes gazdasági-társadalmi egységek irányításában és ezeknek a nemzetgazdaság egységes keretébe való beilleszkedésében. Azáltal, hogy a dolgozók tanácsának elnöki tisztjét a pártszervezet titkára tölti be, míg a vállalat igazgatója egyben a tanács végrehajtó bizottságának elnöke, megnövekedett a pártszervezet közvetlen felelőssége az egység tevékenységének vezetésében, egyben pontosabban kirajzolódik a végrehajtó szervek, az igazgató hatásköre a dolgozók közgyűlésén, valamint a dolgozók tanácsainak ülésein hozott határozatok valóra váltásában.

A vállalatok kollektív vezető szerveire fontos szerep hárul az egységes országos terv kidolgozásában, mivel ezen a területen szintén érvényesül a demokratikus centralizmus elve, amelynek megfelelően e tevékenységnek is kiindulópontjai a nemzetgazdaság alapegységei. Ezek keretében dolgozzák ki a tervjavaslatokat, amelyeket — a 8/1972. számú, módosított és kiegészített törvény előírásai szerint — az ipari központok, minisztériumok, majd a Minisztertanács szintjén végzett összegezés, egyeztetés és kiegészítés után az egységes országos tervjavaslatba foglalnak, ezt pedig a Nagy Nemzetgyűlés vitatja meg és emeli törvényerőre. Ez a következetesen demokratikus módszer is biztosítja az egységes országos terv megalapozottságát, előírásainak teljesítését és túlszárnyalását. Ugyanakkor meggyőző képet nyújt több alapvető dialektikus kapcsolatáról, nevezetesen a munkásönigazgatás és a gazdasági-pénzügyi önállóság, a gazdasági demokrácia, valamint az egész gazdasági-társadalmi élet tervszerű vezetése között fennálló kölcsönhatásról.

Az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus legismertebb jogintézményei közé tartozik a gazdasági szerződés. Sokrétű szerepköre kibontakozását biztosító törvényes keretének alapja a 71/1969. számú törvény. Abból a célból, hogy állandóan megfeleljen a gyorsan változó gazdasági viszonyoknak, a 71/1969. számú törvényt többször is módosították: a 318/1972. és a 395/1973. számú törvényerejű rendelet alapján, aminek következtében 1973-ban újraközltek, majd a mostani követelmények tükrében a Nagy Nemzetgyűlés 1979. július 6-i ülésén tartalmát ismét módosították és kiegészítették.

Nem véletlenül fordít nagy gondot a törvényhozó a gazdasági szerződések pontos szabályozására, mivel igen fontos jogintézményről van szó, amely a gazdasági egységek közötti bonyolult gazdasági viszonyoknak ad jogi tartalmat. Általában lépnek kooperációs, termékforgalmazási munkálatok vagy szolgáltatások végzésére vonatkozó kapcsolatba a vállalatok és más szocialista szervezetek tervfeladataik megvalósítása céljából. Ezenkívül a gazdasági szerződéseknek az új mechanizmusban mind jelentősebb tervezési funkciójuk is van, mivel az éves tervbe csakis olyan termékek vagy szolgáltatások felvétele lehetséges, amelyek forgalmazására, illetve lebonyolítására szerződést kötöttek, azaz biztosított ezek megvalósítása. Reális alapként szolgálnak a tervfeladatok kialakulásához, majd eszközül megvalósításukhoz.

A gazdasági szerződések által megalapozott jogviszonyok sajátos jellegét, tartalmát és különleges jelentőségét figyelembe véve, a vállalatok és más gazdasági egységek közötti, a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos jogviták megoldása nem tartozik az általános bírósági szervek hatáskörébe, ezeket a külön erre a célra, az 5/1954. számú törvény alapján létrehozott Állami Döntőbíróság központi és megyeközi szervei, illetve a minisztériumok, valamint a központi szervek közötti szervek mellett működő döntőbíróságok oldják meg.

Külön említésre méltó az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus kulcsfontosságú törvényei közül az új minőség jegyében foganatosított 7/1977. számú, a termékek és szolgáltatások minőségéről szóló törvény, valamint a 8/1977. számú törvény, amely az épületek tartósságát, funkcionális biztonságát és minőségét hivatott sajátos szabályozás útján magasabb szintre emelni. Mindezek a törvények, rendelkezések, jogszabályok és intézmények abba az igen gazdag és változatos jogalapba tartoznak, amellyel az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus jelenleg rendelkezik. Nem egyszer és mindenkorra lezárt rendszer ez, mivel a termelési viszonyok bonyolult szerkezetében bekövetkező, állandó és egyre dinamikusabb változásokat késedelem nélkül tükröznie kell. Hangsúlyozottan napirenden levő feladat ez a „tudományos-műszaki forradalom öt éves terve” időszakában, amikor a felgyorsult előrelépés nyomán követése, sőt, megelőzése magas fokú felelősségtudatot, tudományos valóságot, következetességet követel meg a törvényhozásban.